

Ansökan om förlängd igångsättningstid för vindkraftparken Klevberget, Ånge kommun

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Västernorrland beviljar Klev Wind AB (med organisationsnummer 559278-9308) förlängd igångsättningstid för verksamheten vid vindkraftparken Klevberget inom fastigheterna 14:3, Torpsviken 3:55, Vissland 6:33 m.fl. i Ånge kommun, Västernorrlands län, enligt följande.

Den med tillståndet avsedda verksamheten ska ha satts igång senast den 31 december 2024. Om verksamheten inte har satts igång vid denna tidpunkt förfaller tillståndet för de delar av parken som inte har satts igång.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas snarast efter det att verksamheten har satts igång.

Ändrat villkor

Miljöprövningsdelegationen beslutar att ändra den ekonomiska säkerheten i det nu gällande tillståndet för verksamheten till följande lydelse.

Ni ska ställa en ekonomisk säkerhet om 860 000 kr per vindkraftverk som uppförs för avhjälpan och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Tillståndet börjar inte gälla förrän säkerheten har godkänts av miljöprövningsdelegationen. Denna säkerhet får ställas etappvis, men vindkraftverk med tillhörande fundament och anslutande vägar får inte börja anläggas förrän säkerhet för hela den etapp som de ingår i har godkänts av miljöprövningsdelegationen. Säkerheten ska justeras efter konsumentprisindex där juli månad år 2021 utgör bas.

I övrigt gäller tidigare meddelade tillstånd och beslut med villkor.

Verkställighet

Beslutet börjar gälla först när det vunnit laga kraft.

Kungörelsedelgivning

Detta beslut ska delges genom kungörelsedelgivning. Kungörelsen ska inom tio dagar från datum för beslutet införas i Sundsvalls Tidning och i Post- och Inrikes Tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt hos aktförvarare på Kommunkansliet i Ånge kommun, och på Länsstyrelsen Västernorrlands diarium. Delgivning anses ha skett två veckor efter detta beslut.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västernorrlands län meddelade den 20 april 2016 tillstånd till uppförande och drift av vindkraftsanläggning vid Klevberget i Ånge kommun (dnr 551-8381-2013). I tillståndet föreskrevs att verksamheten ska ha satts igång senast sju år från det att beslutet vunnit laga kraft. Beslutet överklagades till Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt, där överklagandena avvisades.

Tillståndsbeslutet vann laga kraft den 15 oktober 2016 och verksamheten ska således ha satts igång senast den 15 oktober 2023.

Ni lämnade den 8 mars 2021 in en ansökan om förlängd igångsättningstid för tillståndet.

Sammanfattning av ansökan

Yrkanden

Ni har yrkat att miljöprövningsdelegationen meddelar förlängd igångsättningstid för verksamheten från den 15 oktober 2023 till den 31 december 2024.

Avvecklingskostnader

Ni har också på miljöprövningsdelegationens begäran redovisat en aktuell kostnadsberäkning för återställnings- och efterbehandlingsåtgärder vid avveckling av verksamheten. Ni uppskattar kostnaden till 860 000 kronor per verk om inte skrotvärdet beaktas.

Grunder för ansökan om förlängning

Nedan följer en sammanfattning av ansökan.

Giltiga skäl

Angående elanslutning

Ni och den ursprungliga tillståndshavaren, KleVWind, har kontinuerligt arbetat för uppförandet av vindkraftparken Klevberget. År 2014 inledde KleVWind tillsammans med andra företrädare för olika vindkraftparker i området dialog med först E.ON och därefter Ellevio AB gällande elanslutning av vindkraftparken. Samtliga verksamhetsutövare begärde anslutning till det regionala elnätet och till stamnätet. I januari 2019 lämnade Ellevio AB in en ansökan om nätkoncession, vilket beviljades den 26 juni 2020 av Energimarknadsinspektionen. Efter överklagande vann koncessionen laga kraft den 14 november 2020, det vill säga, med tre år kvar av igångsättningstiden. Enligt Ellevios uppgifter ska elnätsanslutningen för Klevberget vara redo att tas i bruk den 31 maj 2023.

Ni hänvisar till tidigare domar i som avgjorts i Mark- och miljödomstolen 2020, där samma omständigheter föreligger. I dessa har Ellevio intygat att det förekommit ett stort antal vindkraftsprojekt i området omkring Ånge som begärt anslutning till det regionala elnätet och till stamnätet samt att kapaciteten i Svenska kraftnäts 220 kV nät inte räckt till för att ansluta projekten till befintliga kapacitets- och transformeringspunkter, varför en etablering och byggnation av en ny anslutning med tillhörande 400/130 kV transformering till Svenska kraftnäts 400 kV stamnät krävs för att ansluta projekten. Ellevio intygade vidare att byggnationen har försenats eftersom de grundläggande krav på anslutning som Svenska kraftnät ställer på anslutande elnätsföretag inte kunnat uppfyllas, vilket har påverkat anslutningsmöjligheterna. Under 2017 tecknades anslutningsavtal mellan Ellevio AB och Svenska kraftnät beträffande elnätsanslutningen till en ny stamnätsstation i Tovåsen.

Stamnätsstationen i Tovåsen planeras stå klar Q3 2022.

Stamnätsstationen samt anslutningsavtalet mellan Svenska kraftnät och Ellevio utgör en förutsättning för att även Klevberget ska kunna anslutas till elnätet.

Ni har inte kunnat förutse att processen med att säkra anslutning till elnätet skulle ta så lång tid som den gjort samt saknat möjligheter att påverka händelseförloppet med mer aktiva insatser.

Angående covid-19

Arbetet har även påverkats av den pågående Covid-19-pandemin. För projektet har förseningarna i huvudsak bestått i att anlita konsulter och underentreprenörer med anledning av utbrottet av Covid-19 har haft svårigheter att koordinera, projektleda, genomföra nödvändiga platsbesök och nödvändiga utredningar enligt tidsplanen. Det är vidare sannolikt att Covid-19-pandemin kan komma att påverka även det

återstående arbetet för uppförandet av Klevberget och det är idag inte möjligt för er att förutse sådan omfattning.

Väderförhållanden

Klevbergets lokalisering medför att klimat och väder i hög utsträckning måste tillåtas påverka tidplanen för anläggningsarbetena. För uppförandet av Klevberget bör anläggningsarbeten under de kallaste månaderna samt under tjällossningsperioden undvikas, eftersom arbetet då är mer komplicerat och medför större risker. Enligt nuvarande tidplan föreligger en anläggningstid om drygt två år för mark- och anläggningsentreprenadsarbeten med start sommaren 2021, det vill säga 2021 och 2022 (juni - december). Därefter sker en resning under våren-hösten 2023 av totalt 24 turbiner, vilket beräknas ta cirka 24 veckor, beräknat utifrån 6-dagars arbetsvecka. Turbinresning under vintern innebär ökade risker vad gäller hälsa och säkerhet för personal som utför arbetet. Dagar med dåligt väder, det vill säga för mycket blåst som hindrar turbinresning, medför att ytterligare marginaler i tidplanen krävs. Ni kan inte förutse hur många dagar med dåligt väder som kan inträffa och enligt diskussioner med turbinleverantörer så är tidplanen redan väldigt ansträngd. För att kunna möta igångsättningstiden skulle arbetet med turbinresning behöva påbörjas redan i februari eller mars 2023 (vinter) och tidplanen skulle inte medge något utrymme för att avbryta eller ställa in arbete på grund av sämre väderförhållanden. Arbetet behöver istället kunna inplaneras under sommaren eller senhösten 2023.

Synnerliga olägenheter

Ni kommer i närtid teckna nätanslutningsavtal med Ellevio, entreprenadavtal avseende byggnation av vägar, fundament och kranplatser samt avtal om förvärv och leverans av vindkraftsturbiner. För att möjliggöra uppförande av vindkraftsparken enligt tidsplanen behöver avtalen tecknas i stort sett simultant och i mycket god tid innan vindkraftparkens färdigställande. Vindkraftsparken innebär en stor investering där samordning och god planering av största vikt. Merparten av dessa utgifter planerar ni att förbinda er till kontraktsrättsligt redan på ett mycket tidigt stadium.

Ni vill även framhålla att Vattenfall har som målsättning att göra det möjligt att leva fossilfritt inom en generation. För att nå uppställda mål måste det vara möjligt att realisera de vindkraftsparker som erhållit miljötillstånd enligt miljöbalken, som projekteras och som resurser i form av tid och pengar redan har allokerats till.

Yttranden

Länsstyrelsen

Utifrån vad ni framfört i ansökan har länsstyrelsen inget att erinra mot att prövotiden förlängs i enlighet med yrkandet.

Ni har i aktuellt fall uppgett att elanslutningen blivit försenad samt att Covid-19-pandemin inneburit att anlita konsulter och underentreprenörer haft svårigheter att koordinera, projektleda samt genomföra nödvändiga platsbesök och utredningar.

Länsstyrelsen anser utifrån vad som framkommit i ärendet att arbetet med elanslutning påbörjades i god tid och att förseningen delvis legat utanför er rådighet. Ni har heller inte kunnat förutse pandemin eller vilka konsekvenser denna skulle få för projektet.

Bygg- och miljöförvaltningen

Bygg- och miljönämnden i Ånge och Bräcke kommuner har inga synpunkter i ärendet.

Sametinget

Sametinget avstyrker förlängd igångsättningstid för Klevberget vindkraftpark. Sametinget bedömer att skäl för förlängning av igångsättningstid sammantaget inte är tillräckliga för att bevilja förlängningen, utan att ni kan komma in med en ny tillståndsansökan innan nuvarande igångsättningstid har gått ut. De menar att det saknas en aktuell miljökonsekvensbeskrivning i denna ansökan som kan styrka att det inte inträffat förändringar i förhållande till renskötseln. Kunskapsläget för påverkan av vindkraft på renskötseln har förbättrats t.ex. genom forskning som visar på att vindkraft och luftburna kraftledningar ger undvikelseeffekter på renar både under anläggningstid samt under driftfas. De kumulativa effekterna för renskötseln ökar i takt med att allt fler vindkraftparker uppförs, tåker tas upp och som tillsammans med annan infrastruktur fragmenterar och tar renbetesmark i anspråk.

Om miljöprövningsdelegationen beviljar förlängd igångsättningstid anser Sametinget att man bör se över behovet av att föreskriva nya eller strängare villkor enligt 24 kap. 2 § miljöbalken.

Försvarsmakten

Försvarsmakten har inget att erinra om att förlängd igångsättningstid ges för uppförandet av vindkraftverk på positionerna som anges i Bilaga 1 (RT90 2,5 GonV). Beräknad totalhöjd för vindkraftverken är 200 m.

Detta yttrande gäller dock bara angivna positioner och höjder. Flyttas positionen i någon riktning mer än 50 meter alternativt om totalhöjden ändras måste Försvarsmakten få in en ny remiss.

Tidigast när exakt tidpunkt för resning, position och höjd är fastställd och senast 4 veckor före resningen ska en flyghinderanmälan insändas av den sökande enligt 6 kap. 25 § luftfartsförordningen.

Avseende hindermarkering hänvisas till Transportstyrelsens föreskrifter.

Övriga

Jijnjevaerie sameby har inte kommit in med något yttrande.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig.

Ert bemötande av yttranden

Sametinget har inte anfört något enligt praxis godtagbart skäl till varför det inte förelägger giltiga skäl för dröjsmålet och varför inte gångsättningstiden ska förlängas.

Projektområdet är utpekad som vinterbetesmark för Jijnjevaerie sameby, dock har området aldrig nyttjats för samebyns verksamhet i modern tid. Huvudområdet för samebyns markanvändning för vinterbete är på norra sidan Ljungan, vilket är en 40 mil lång älv som fungerar som en naturlig barriär mellan områdena och som dessutom är modifierad av vattenkraften. Ni (genom Vattenfall) har informerats att den typiska vägen att flytta renar vanligtvis är genom dalgången (lågland) och inte genom den högre terrängen där Klevbergets projektområde är beläget. Annan infrastruktur etc. har även tidigare funnits på platsen såsom befintliga skogsbilvägar som plogas och underhålls även vintertid.

Enligt det lagakraftvunna tillståndet är ett par villkor utformade till skydd för berörd sameby genom att specifika skyddsåtgärder ska vidtas, se villkor 4 och 5. Andra villkor innehåller en samrådspåikt med berörd sameby, bland annat avseende arbets- och tidsplan samt slutlig utformning av parken, se villkor 2 och 3.

Ni anser att villkor 5 är ett strängt villkor för verksamhetsutövaren, eftersom det föreskriver att stöd ska ges till berörd sameby för att flytta renar inom eller från projektområdet om sådant behov uppstår. För det fall ni och samebyn inte kan komma överens om detta så har tillsynsmyndigheten rätt att besluta i frågan. I förhållande till rådande praxis är detta alltså ett strängt formulerat villkor. Även i förhållande till ev. kumulativa effekter är de satta villkoren tillräckliga.

De villkor som föreskrivs i tillståndet är således fortfarande relevanta varför ni inte ser skäl att föreskriva nya eller strängare villkor i något avseende.

Sammanfattningsvis har inte Sametinget anfört något i praxis godtagbart skäl till varför igångsättningstiden inte ska förlängas. De villkor som föreskrivs i det lagakraftvunna tillståndet är således fortfarande relevanta varför ni inte ser skäl att föreskriva nya eller strängare villkor i något avseende. Ni bedömer således att det finns giltiga skäl för dröjsmål med att sätta igång verksamheten och att tiden för igångsättning ska därför kunna ändras i enlighet med era yrkande.

Motivering till beslutet

Prövningens omfattning

Miljöprövningsdelegationen ska i detta ärende enbart pröva om det finns skäl att förlänga igångsättningstiden för det tillstånd till vindkraftparken som miljöprövningsdelegationen tidigare fattat beslut om.

Miljöprövningsdelegationen får inte göra någon förnyad prövning av tillåtligheten av verksamheten och kan inte inom ramen för detta ärende upphäva eller ompröva grundtillståndet som sådant. Miljötillståndet har nämligen vunnit laga kraft och har därmed rättskraft. Vissa framställda invändningar med hänvisning till den tillståndsgivna verksamhetens påverkan på omgivande miljö kan alltså inte prövas i detta ärende. Miljöprövningsdelegationen har endast att pröva om det finns giltiga skäl för dröjsmålet eller om synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller. Om miljöprövningsdelegationen finner skäl att förlänga igångsättningstiden får nya eller strängare villkor föreskrivas efter vad som är skäligt.

Förlängning av igångsättningstiden

Ansökan om förlängd igångsättningstid kom in innan den föreskrivna tiden löpt ut. Förutsättningar finns därför för att pröva frågan om förlängning av igångsättningstiden.

Synnerliga olägenheter

Vad gäller grunden synnerliga olägenheter framgår enligt förarbeten och rättspraxis att sådan olägenhet anses uppkomma först om arbetet med vindkraftverken har utförts till en del. De arbeten och kostnader som ni har utfört och som ni åberopar är enligt miljöprövningsdelegationen inte sådana arbeten som kan utgöra grund för synnerliga olägenheter.

Synnerliga olägenheter kan inte åberopas i detta skede, då vindkraftverken med fundament inte börjat byggas än.

Giltiga skäl

För frågan om det finns giltiga skäl för ansökan om förlängd igångsättningstid gör miljöprövningsdelegationen följande bedömning.

Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) har i dom den 17 maj 2016, mål M 9024-15, prövat vad som kan vara giltiga skäl. Som giltiga skäl avses enligt domstolen huvudsakligen sådana som rent faktiskt hindrar ett uppförande av verksamheten. Domstolen finner vidare att förändrad konjunktur och förhållanden om verksamhetens lönsamhet inte kan anses vara sådana omständigheter som med gällande lagstiftning utgör giltiga skäl för dröjsmål. Detta får i stället inrymmas i de företagsekonomiska risker som normalt är förknippade med ett projekt. I MÖD:s dom från den 9 juli 2018, mål M 6365-17, framgår att sökanden måste visa att arbetet med elanslutningen påbörjats i tid och att fördröjningen beror på ett oförutsett hinder.

Ni har sedan ert tillstånd vann laga kraft kontinuerligt arbetat för att få till en elanslutning till er planerade vindkraftsanläggning.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att en anmälan om nätkoncession lämnades in i januari 2019. Då kapaciteten i stamnätsstationen i Tovåsen, som vindkraftparken ska anslutas till, inte har räckt till för anslutning, krävdes byggnation av en ny anslutning vilken beräknas stå klar tredje kvartalet 2022.

Miljöprövningsdelegationen bedömer av det som framgår i er redovisning att ni inte kan lastas för den sena anslutningen samt att ni har gjort vad som åligger er vad gäller arbetet med elanslutningen.

Vidare har ni som stöd för er ansökan hänvisat till förseningar som uppkommit eller som kan uppstå genom den pågående Covid-19 pandemin. Miljöprövningsdelegationen gör bedömningen att det är rimligt att ta hänsyn till nämnda risk. Sådana förseningar står vidare utom er kontroll att påverka.

Miljöprövningsdelegationen bedömer sammanfattningsvis att det finns giltiga skäl till förlängning av igångsättningstiden utifrån ovan angivna grunder.

Tid för förlängning

Grund för förlängning av igångsättningstiden finns och frågan är då hur mycket längre tid för igångsättningen av vindkraftparken som kan lämnas.

Ni har ansökt om förlängning av igångsättningstiden till den 31 december 2024, vilket innebär en förlängning på drygt ett år. Miljöbalken ger tillståndsmyndigheten rätt att förlänga igångsättningstiden med högst tio år och yrkandet är alltså inom den ram som rent formell är möjlig.

Miljöprövningsdelegationen noterar att arbetet med turbinresningen skulle, enligt nuvarande tidsbegränsning, behöva påbörjas redan i

februari eller mars 2023 (vinter) samt att tidplanen inte medger utrymme för att avbryta eller ställa in arbete på grund av sämre väderförhållanden. Miljöprövningsdelegationen noterar vidare att arbete med turbinresning under vintern kan behöva undvikas periodvis, då det kan innebära ökade risker vad gäller hälsa och säkerhet för personal som utför arbetet.

Avseende den uppkomna situationen med Covid-19 instämmer miljöprövningsdelegationen i att pandemin kan ge upphov till risker vad gäller förseningar gällande tillgängliga personalresurser. Därför anser miljöprövningsdelegationen att det finns skäl för en viss mån av marginal avseende tidsbegränsningen.

Mot denna bakgrund bedömer miljöprövningsdelegationen att en förlängning av igångsättningstiden enligt ert yrkande kan accepteras. Den tid som återstår av igångsättningstiden, med förlängning av densamma enligt detta beslut, möjliggör enligt miljöprövningsdelegationen förutsättningar för att uppföra, ansluta och driftsätta vindkraftparken.

Villkor

Miljöprövningsdelegationen har möjlighet att föreskriva nya eller strängare villkor efter vad som är skäligt. Miljöprövningsdelegationen anser att det med nedanstående motivering finns skäl att ändra villkor för den ekonomiska säkerheten.

Ändrat villkor om ekonomisk säkerhet

Ni har kommit in med en kostnadsberäkning för nedmontering av vindkraftverken och för återställning av marken vid vindkraftparken. Miljöprövningsdelegationen anser att säkerheten bör utgå från denna beräkning. Miljöprövningsdelegationen anser vidare att intäkterna inte ska räknas bort från kostnaden, då materialvärdet kan variera.

Miljöprövningsdelegationen anser att ekonomisk säkerhet för vindkraft ska ställas i sin helhet innan byggnation och uppförande av vindkraftverk påbörjas, vilket överensstämmer med nuvarande rättspraxis (se bl.a. MÖD:s dom den 27 augusti 2014 i mål M 9473-13). I det fall ni avser uppföra parken i etapper kan säkerheten följa dessa och därmed ställas etappvis. Vindkraftverk med tillhörande fundament utöver dem som redan påbörjats och/eller färdigställt får dock inte uppföras innan säkerhet ställts för hela den etapp som de ingår i.

Säkerheten per verk ändras för att motsvara dagens krav på och kunskaper om kostnader för efterbehandling och återställning. En säkerhet om 860 000 kronor per verk ska ställas innan respektive verk uppförs. Säkerheten ska prövas och godkännas av miljöprövningsdelegationen. Säkerheten kan omprövas vid behov.

Att säkerheten ska justeras efter konsumentprisindex framgår bland annat av Mark- och miljööverdomstolens dom den 8 december 2015 i mål nr M 6960-14.

Övriga överväganden

Miljöprövningsdelegationen anser att det inte finns någon anledning att i det här fallet föreskriva nya eller ändrade villkor gällande rennäringsen. Det villkor som föreskrivits i tillståndsbeslutet gällande rennäringsen bedöms vara tillräckligt och rimligt i aktuellt ärende. Det reglerar och konkretiserar verksamhetens skyldighet gentemot rennäringsen i området och ger även tillsynsmyndigheten mandat att besluta om ytterligare åtgärder som kan krävas i syfte för att skydda rennäringsen. De villkor som föreskrivits enligt gällande tillstånd och beslut för verksamheten gäller alltså oförändrade.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Förlängd Igångsättningstid

24 kap. 2 §

Tillståndet förfaller om tillståndshavaren inte iakttar de bestämmelser som har meddelats i tillståndsbeslutet i fråga om vilken tid inom vilken arbetena ska vara utförda eller den tid inom vilken igångsättning ska ha skett. Om tillståndshavaren visar att denne har giltigt skäl för dröjsmålet eller att synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller, kan tillståndsmyndigheten förlänga tiden med högst tio år.

Tillståndsmyndigheten får föreskriva nya eller strängare villkor efter vad som är skäligt. Ansökan om förlängning ska göras innan den föreskrivna tiden har gått ut.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Västernorrland. I beslutet har medverkat Ulrika Prytz, ordförande, och Frida Uebel, miljöskakunnig. Ärendet har föredragits av Sandra Hammarbäck, miljöhandläggare.

Beslutet har signerats digitalt och saknar därför underskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Ni kan överklaga beslutet

Om ni inte är nöjd med miljöprövningsdelegationens beslut kan ni **skriftligen** överklaga beslutet till Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt. Ert överklagande måste komma in till länsstyrelsen **senast den 5 augusti 2021**.

Observera att ni ska skicka eller lämna in överklagandet till Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand eller vasternorrland@lansstyrelsen.se. Det ska ni göra för att delegationen måste pröva om överklagandet kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas. Skriv beslutets datum och ärendets diarienummer.
- hur ni vill att beslutet ska ändras.
- varför ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.
- era kontaktuppgifter.

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra för att överklaga kan ni ringa miljöprövningsdelegationen på telefonnummer 0611-34 90 00.